

Üniversite Öğrencilerinin Aile İşlevleri Algılarının İncelenmesi

Ayşe Sibel TÜRKÜM*, *Ayşe KIZILTAŞ***, *Nihal BİYİK****,
Bahriye YEMENİCİ***

Özet

Bu çalışma, Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin aile işlevleri algılarının; sorun kaynakları, sorunlara ilişkin davranış biçimleri ve sorunlarını paylaşmayı tercih ettikleri kişiler açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Veriler 1745 öğrenciden, Aile Değerlendirme Ölçeği ve anket formu kullanılarak toplanmıştır. Veri toplanan grup 17–30 yaş aralığında olup, 846'sı (% 48,8) kız, 893'ü (% 50,9) ise erkeklerden oluşmaktadır. Bulgular kız öğrencilerin aile işlevlerini, erkek öğrencilere göre daha sağlıklı algıladıklarını yansıtmaktadır. Aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrencilerin aile üyeleriyle, karşı cinsten arkadaşlarıyla, flörtleriyle, cinsellikle, öğretimle ve ekonomik sınırlılıklarla ilgili sorunlar yaşadıkları saptanmıştır. Öğrencilerin aile işlevleri algılarının, sorunlarla karşılaştıklarında sergiledikleri davranışlar açısından farklılaştığı; işlevsel olmayan başa çıkma davranışlarını sıklıkla sergileyen öğrencilerin aile işlevlerini sağlıklı algıladıkları gözlenmiştir. Aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrencilerin karşılaştıkları sorunları aile üyeleriyle paylaşma yolunu seçtikleri, aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrencilerinse, sorunlarını hiç kimseye paylaşmamayı tercih ettikleri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Aile İşlevleri Algısı, Başa Çıkma, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi, Üniversite Öğrencileri.

* Yard. Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi.

** Sosyal Çalışmacı, Anadolu Ü. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi.

*** Psikolog, Anadolu Ü. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi.

Yard. Doç. Dr. Ayşe Sibel TÜRKÜM
Anadolu Üniversitesi
Yunusemre Kampüsü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi
26470 Eskişehir
Elektronik Posta: asturkum@anadolu.edu.tr

Yayın ve Diğer Çalışmalarından Seçmeler

- Türküm, A. S.**, Kızıldaş, A., Yemenici, B. & Bıyık, N. (2004). *Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri, sorunları ve üniversiteye ilişkin görüşleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Türküm, A. S.** (2004). Developing a scale of Attitudes toward Seeking Psychological Help: Validity and reliability analyses, *International Journal for the Advancement of Counseling*, 3, 321-329.
- Türküm, A. S.**, Kızıldaş, A. & Sarıyer, A. (2004) Anadolu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi'nin hedef kitlesinin psikolojik ihtiyaçlarına ilişkin ön çalışma. *Türk Psikolojik Danışma Rehberlik Derneği Dergisi*, 21, 15-37.
- Türküm, A. S.** (2003). Stresle Başa Çıkma Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 18, 19-31.
- Türküm, A. S.** (2003). Akılcı Olmayan İnanç Ölçeğinin geliştirilmesi ve kısaltılması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 19, 41-47.
- Türküm, A. S.** (Ed.). (2002). *Anne-baba eğitimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Türküm, A. S.** (2001). Stresle başa çıkma biçimi, iyimserlik, bilişsel çarpıtma düzeyleri ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiler: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 1-16.
- Türküm, A. S.** (1999). *Stresle başa çıkma ve iyimserlik*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Üzm. Sosyal Çalışmacı Ayşe KIZILTAŞ
Anadolu Üniversitesi
Yunusemre Kampüsü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi
26470 ESKİŞEHİR
Elektronik Posta: aysekiziltas@anadolu.edu.tr

Yayın ve Diğer Çalışmalarından Seçmeler

- Türküm, A. S.**, **Kızıldaş, A.**, Yemenici, B. & Bıyık, N. (2004). *Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri, sorunları ve üniversiteye ilişkin görüşleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Türküm, A. S.**, **Kızıldaş, A.** & Sarıyer, A. (2004). Anadolu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi'nin hedef kitlesinin psikolojik ihtiyaçlarına ilişkin ön çalışma. *Türk Psikolojik Danışma Rehberlik Derneği Dergisi*, 21, 15-37.
- Kızıldaş, A.** (2000). *Türkiye'de yükseköğretim kurumlarındaki Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri'nin halkla ilişkiler uygulamaları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Psi. Bahriye YEMENİCİ
Anadolu Üniversitesi
Yunusemre Kampüsü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi
26470 ESKİŞEHİR
Elektronik Posta: byemenici@anadolu.edu.tr

Yayın ve Diğer Çalışmalarından Seçmeler

Türküm, A. S., Kızıldaş, A., **Yemenici, B.** & Bıyık, N. (2004). *Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri, sorunları ve üniversiteye ilişkin görüşleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Uzm. Psi. Nihal BIYIK
Anadolu Üniversitesi
Yunusemre Kampüsü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi
26470 ESKİŞEHİR
Elektronik Posta:nihalbiyik@yahoo.com

Yayın ve Diğer Çalışmalarından Seçmeler

Türküm, A. S., Kızıldaş, A., Yemenici, B. & **Bıyık, N.** (2004). *Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri, sorunları ve üniversiteye ilişkin görüşleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Bıyık, N. (2004). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık duygularının kişisel ve sosyal özellikleri, öfke eğilimleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Üniversite Öğrencilerinin Aile İşlevleri Algılarının İncelenmesi

*Ayşe Sibel TÜRKÜM, Ayşe KIZILTAŞ, Nihal BIYIK,
Bahriye YEMENİCİ*

Kişiliğin oluşumunda önemli olan çevresel etkenlerden biri ailedir. Aile, bireyin kişilik gelişimi ve davranışlarının biçimlenmesinde fizyolojik olduğu kadar ekonomik, kültürel ve toplumsal yönleriyle de etkili olan bir kurumdur. Aile, bireyin yaşamından doyum sağlama-sında, işlevlerini etkili bir biçimde yerine getirmesinde ve yaşadığı topluma uyum sağlayabilen bir kişi olarak yetişmesinde öncelikli etkiye sahip bir sistemdir (Bulut, 1989; Gander & Gardiner, 1995).

Ailenin işlevleri kavramı, aileyi oluşturan bireyler arasındaki ilişkilerin niteliğini ve bunun aile üyelerinin yaşam kalitesine etkisini yansıtan bilgilerden oluşmaktadır (Bulut, 1989). Bir sistem olarak ailenin işlevlerini sağlıklı biçimde yerine getirmesi, bu sistemin üyelerinin yaşam doyumunun yükselmesine, sorumluluk ve özgüven sahibi, verimli ve mutlu olmalarına uygun bir ortam yaratmaktadır. Ailenin işlevleri Ogburn tarafından; ekonomik ihtiyaçları karşılama, statü sağlama, çocukların eğitimi planlama, din eğitimi verme, boş zaman faaliyetlerini gerçekleştirme, aile üyeleri olarak birbirlerini koruma ve karşılıklı sevgi ortamı yaratma olarak gruplanırken, Ackerman'ın bu işlevleri; biyolojik, sosyal, psikolojik ve ekonomik olmak üzere dört genel başlık altında topladığı görülmüştür (Ogburn, 1963 ve Ackerman, 1965'ten aktaran Bulut, 1989).

Ergenlik dönemi, fiziksel gelişimin yanında, bağımsızlaşma çabaları ve aileden uzaklaşma gibi değişimlerin de yaşandığı bir dönem olarak dikkat çekmektedir. Üniversite öğrencileri kısmen ergenlik, kısmen de genç yetişkinlik döneminin özelliklerini taşımaktadır. Gençlerin sağlıklı bir ruhsal yapıya sahip olmalarında ve iyilik hallerinin korunmasında, aile yapıları, anne-baba tutumları, aileden ve çevreden alınan sosyal destek başta olmak üzere pek çok faktör et-

kili olabilmektedir. Bir sistem olarak ailenin gençler üzerindeki etkileri araştırmacıların ilgisini çeken bir konu olmuştur. Araştırma bulguları, erkek öğrencilerin anne-babalarından çatışmalı biçimde bağımsız olmalarının kimlik keşiflerini ve kimlik yargılarını olumsuz yönde etkilediğini (Lucas, 1997); aile işlevlerinden biri olan, gereken ilgiyi gösterme boyutunu sağlıklı algılayan ergenlerin, sağlıklı algılayanlara göre daha dışadönük olduklarını (Ökte, 2001); ekonomik sorun yaşayan öğrencilerin aile işlevleri algılarının, ekonomik sorun yaşamayan öğrencilere göre daha sağlıksız olduğunu (Shek, 2002); aileleriyle ilişkilerinin olumlu olmasının, ergenlerin sosyal uyumlarını olumlu yönde etkilediğini (Şakır, 1987); çocuklarının kimlik kazanma ve bireyselleşme aşamalarında daha çok anelerin kişilik özelliklerinin belirleyici olduğunu (Tınaz, 1997); anne-baba tutumlarının gencin denetim odağını etkilediğini (Yeşil-yaprak, 1989) yansıtmaktadır.

Üniversite yıllarında gençler, yeni bir çevreye uyum sağlama, yeni sorumluluklar alma ve akademik güçlükler vb. problemlere ek olarak ailelerinden ayrılıp uzakta yaşamak zorunda kalabilmektedirler. Araştırma bulguları, ailelerinden uzakta yaşayan üniversite öğrencilerinin büyük bölümünün aile özlemi duyduklarını (Kazantzis & Flett, 1998) yansıtmaktadır. Aileye bağlanma stillerine göre gençlerin güçlüklerle başa çıkma tarzlarının da şekillenebildiği belirtilmektedir. Ailelerine güvenli bağlanmış olan (securely attached) gençlerin ruhsal gelişimlerinin sağlıklı (Harvey, 2000), benlik saygılarının yüksek, kaygı ve yalnızlık algılarının ise düşük olduğu (Leonardi & Kiosseoglou, 2000), problem odaklı başa çıkma ve sosyal destek alma yolunu kullandıkları; buna karşılık, güvensiz bağlanmış olanların (insecurely attached) duygu odaklı başa çıkma yolunu kullandıkları (Podbury, 2003), kız öğrencilerde anneye bağlanma ve ailede işlev bozuklukları, erkek öğrencilerde ise sadece anneye bağlanma değişkeninin kendini yetkin görmeye yol açtığı (Ryan, Solberg, & Brown, 1996) gözlenmiştir.

Üniversite yaşamında gençler, hiç kuşkusuz yeni ilişkiler başlatmak ve sürdürmek durumundadırlar. Bu süreçte, çevrelerinden; ilgi, sevgi, saygı, takdir, güven, bilgilendirme ve maddî yardım gibi sosyal, psikolojik ve ekonomik nitelikli desteklere gereksinim duymaktadırlar. Sosyal destek, gencin; aile, arkadaş ve akraba ilişkilerinde karşılaşılabileceği sorunları aşabilmesinde ve psikolojik sağlığı-

nı sürdürebilmesinde temel bir ihtiyaçtır. Genç, uygun zamanda, uygun sosyal destek kaynaklarına ulaşamadığında ve bu ihtiyacını karşılayamadığında bir takım sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Gençler, gereksinim duydukları psiko-sosyal desteği yakın çevrelerinde bulunan aile, akraba ve arkadaşlar gibi profesyonel olmayan kişilerden sağladıkları gibi (Aydın, 1999; Esenay, 2002; Tan, 2000; Taysi, 2000), akademik personel/danışman, psikolog, psikolojik danışman, psikiyatrist vb. profesyonel kişilere de yönelmektedirler (Güneri, Aydın, & Skovholt, 2003; Türküm, 2000). Ancak, anne-babalarından aldıkları desteği düşük düzeyde algılayan ergenlerin, bunu akranlarından aldıkları destekle karşılayamadıkları (Beast & Baerveldt, 1999); buna karşılık, yüksek sosyal beceriye sahip gençlerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin yüksek olduğu (Altunbaş, 2002); algılanan aile desteğiyle, algılanan stres düzeyi ve ruhsal problemler arasında negatif yönde ilişki bulunduğu (Banaz, 1992) gözlenmiştir. Ergenlerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek arttıkça, problem çözme becerilerinin de arttığı (Budak, 1999); duygusal yeterliğini düşük düzeyde algılayan ergenlerin, aile ve arkadaş gibi resmî olmayan kaynaklardan ve ruh sağlığı alanında çalışan profesyonellerden yardım almayı istedikleri, ancak sorunlarını büyük ölçüde hiç kimseyle paylaşmama yolunu seçtikleri (Ciarrochi, Wilson, Deane & Rickwood, 2003) bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin kimlik statüsünün, ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destekten olumlu olarak etkilendiği; başarılı kimlik statüsündeki öğrencilerin hem ailelerini, hem de arkadaşlarını yüksek düzeyde destekleyici olarak algıladıkları saptanmıştır (Uzman, 2004). Araştırma bulguları, gençlerin sorun çözme becerilerini algılamaları ile aile yapıları (Çopur, 1996), okul başarısızlığı, sigaraya başlama ve intihar girişimi sorunları (Abatay, 2001) arasında güçlü bir ilişki olduğunu yansıtmaktadır. Kız üniversite öğrencilerinin, birçok alanda erkek öğrencilere oranla daha çok problem yaşadıkları (Albayrak-Kaymak, 1997; Kaygusuz, 2002), ancak erkek öğrencilere oranla, hem profesyonel yardım almaya daha olumlu baktıkları, hem de profesyonel yardım aldıkları (Türküm, 2000; 2001) bulunmuştur.

Gençler, güçlükle başa çıkmada, problem odaklı başa çıkma, uzman yardımına başvurma ve sosyal destek alma türünden sağlıklı yolları seçebildikleri gibi; aşırı sigara-içki içme, uyuşturucu ve ilaç

kullanma, düzensiz yeme gibi ruh ve beden sağlıklarını bozucu başa çıkma yollarına da başvurabilmektedirler. Üniversite öğrencilerinin psiko-patalojik belirtiler göstermeleriyle, başa çıkma sınırlılığı (Dağ, 1990) ve başa çıkmadaki başarısızlıkları (Yılmaz, 1993) arasında anlamlı ilişkiler olduğu; gençlerin daha çok anneleriyle aralarında karşılıklı kendini açma davranışının gerçekleştiği (Miller & Stubblefield, 1993) gözlenmiştir. Türk üniversite öğrencilerinin başa çıkma davranışları cinsiyet açısından karşılaştırıldığında, kızların sosyal destek arama türü başa çıkma tarzını erkeklere göre daha çok kullandıkları (Ekşi, 2004; Türküm, 2001), buna karşılık, erkek öğrencilerin kızlara oranla, hem başa çıkma tarzı, hem de başa çıkma davranışı olarak iyimserliği daha çok kullandıkları (Ekşi, 2004) saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile stresle başa çıkma biçimlerinden sosyal destek arama ve soruna yönelme düzeyleri arasında negatif; sorunla uğraşma ile kaçınma düzeyleri arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur (Odacı, 2004). Başa çıkma yollarının öğretimini içeren psikolojik eğitimin, üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma düzeyleri üzerinde anlamlı etkisi olduğu da gözlenmiştir (Odacı & Kalkan, 2004). Ailelerin, gençlerin stres düzeyleri ve kullandıkları başa çıkma yollarıyla ilişkilerini irdeleyen araştırma bulguları; ergenlerin algıladıkları aile yapılarının, kendine güvenli yaklaşım, çaresiz yaklaşım, boyun eğici yaklaşım gibi kullandıkları stresle başa çıkma yollarını anlamlı olarak açıkladığını (Çopur, 1996); algılanan aile desteği ile algılanan stres düzeyi arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu (Banaz, 1992); ailenin ekonomik sorunlarının, ergenlerin stres faktörlerini doğrudan ve dolaylı olarak etkilediğini (Lempers, Clark-Lempers & Simons, 1989); aileye olumlu bakmanın stres azaltıcı ve uyum sağlayıcı işlevini (Eryüksel, 1996); ailesiyle birlikte yaşayan öğrencilerin stres puanlarının birlikte yaşamayanlara oranla düşüklüğünü (Aslan, Gürkan, Aslan, Aparslan & Cenkseven, 1997); ailelerinin yanında ikamet etmeyen üniversite öğrencilerinin daha çok sorun yaşadıklarını, buna karşın, problem odaklı başa çıkma stratejilerini daha fazla kullandıklarını (Jordyn, 2003); uyuşturucu kullanan üniversite öğrencilerinin, çocukluklarında ailelerinden düşük düzeyde ve yetersiz yardım aldıklarını (Mustaine & Tewksbury, 2004) yansıtmaktadır. Buna karşılık, aileden algıladıkları sosyal destek arttıkça, ergenlerin uyum düzeylerinin yükseldiği, depresyon düzeylerininse düştüğü (Elmacı, 2001); internet ortamında cinsel içerikli sitelere girmeyen üniversite öğrencilerinin, internet ortamı dışındaki yaşamlarından daha hoş-

nut, arkadaşlarıyla ve aileleriyle daha yoğun bağlantı içinde oldukları (Boies, Cooper, & Osborne, 2004) yönünde bulgular vardır.

Üniversitelerdeki psikolojik danışma ve rehberlik merkezleri; öğrencilerin kendilerini tanıma ve geliştirmelerine, çevreleriyle sağlıklı ilişkiler kurabilmelerine ve günlük yaşamlarında karşılaştıkları sorunlarla başa çıkma yöntemleri kazanmalarına yardımcı olmak gibi işlevlere sahiptir. Bunun yanı sıra, psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinin, aile özlemi ve aile işlevlerinin sağlıklı olarak algılanması gibi nedenlerle yakın ve uzak çevrelerinden yeterli desteği sağlayamayan öğrencilerin özellik ve gereksinimlerini dikkate alan programlar sunmaları gerekmektedir. Psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerince geliştirilecek kişisel, eğitsel ve meslekî programlar, üniversite öğrencilerinin özellik ve gereksinimleri doğrultusunda yeterli bilgiler temel alınarak gerçekleştirilebilir.

Bu düşüncelerden yola çıkan araştırma, Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin aile işlevleri algılarıyla, yaşadıkları sorunlar, kullandıkları başa çıkma yolları ve destek kaynakları konusunda ipuçları elde etmek amacıyla yürütülmüştür. Araştırmada öğrencilerin, ailelerinin işlevlerine ilişkin algıları bazı demografik özellikler açısından incelenmiş, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Üniversite öğrencilerinin aile işlevleri algıları;

- a) sorun yaşadıkları kişi ve durumlar açısından farklılaşmakta mıdır?
- b) sorunla karşılaştıklarında sergiledikleri davranışların sıklığı açısından farklılaşmakta mıdır?
- c) sorunlarını paylaşmayı tercih ettikleri kişiler açısından farklılaşmakta mıdır?

Araştırmanın, üniversite öğrencilerine ilişkin mevcut bilgileri zenginleştirerek; psikolojik danışma ve rehberlik, psikoloji ve psikiyatri alanlarındaki profesyonellerin çalışmalarına katkı sağlaması umulmaktadır.

Yöntem

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2001-2002 öğretim yılında Anadolu Üniversitesinde örgün öğretim uygulanan fakülte, yüksek okul ve meslek yüksek okullarındaki 16677 öğrenciden; örnekleme ise, küme ör-

nekleme tekniği (Balci, 1997) kullanılarak seçilen 1745 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin 846'sı (% 48.8) kız, 893'ü (% 50.9) erkektir. Öğrencilerin 1195'i (% 68.4) fakülte, 330'u (% 19.0) yüksek okul, 220'si (% 12.6) meslek yüksek okulunda; 207'si (% 11.9) hazırlık, 472'si (% 25.8) birinci, 485'i (% 28.2) ikinci, 326'sı (% 18.3) üçüncü ve 252'si (% 15.7) ise dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Örneklemin yaş dağılımına bakıldığında; 1611'inin (% 92.3) 19-24 yaşları arasında, 72'sinin (% 4.1) 18 ve altı, 61'inin (% 3.6) ise 25 ve üstü yaşlarda olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ): ABD'de Brown Üniversitesi ve Buttler Hastanesi tarafından Aile Araştırma Programı çerçevesinde geliştirilmiş olup, ailenin işlevlerini hangi konularda yerine getirebildiğine ilişkin algıyı ölçen bir araçtır. Ölçek, Bulut (1990) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. ADÖ, yedi alt ölçekten oluşmaktadır. Bu alt ölçekler; *problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel fonksiyonlar*dır. Dörtlü Likert tipi ölçek formatında hazırlanmış olan araca cevaplayıcılar (hiç katılmıyorum=4'ten, tamamen katılıyorum=1'e uzanan) dereceleme göre yanıt verebilmektedir. Ölçekten 60-240 arasında puan alınmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği, aile ilişkilerinin işlevselliğinin düşük (sağlıksız) olarak algılandığını yansıtmaktadır.

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlık ve puan değişmezliği açısından incelenmiştir (Bulut,1990). Ölçeğin iç tutarlığı, Cronbach alfa katsayıları hesaplanarak yapılmış, güvenilirlik katsayıları .38 ile .86 arasında bulunmuştur. Test-tekrar test güvenilirlik tekniğiyle üç hafta ara ile alt ölçekler için bulunan korelasyon değerleri .62 ile .90 arasında değişmektedir. Ölçeğin geçerliği, yapı ve uyum geçerliliği incelenerek araştırılmıştır. Ölçeğin ayırt edici geçerliği, bilinen grupların karşılaştırılması tekniğiyle ve iki ayrı çalışmayla sınanmıştır. Bu çalışmaların ilkinde, ölçeğin bütünü ve alt ölçekler için bulunan t değerlerinin (3.07-5.16, $p < .001$) ve ikincisinde, bulunan t değerlerinin (5.65, $p < .01$ ve 24.09, $p < .0001$) anlamlı olduğu gözlenmiştir. Ölçeğin uyum geçerliği için, evliliği devam eden 25 kişiye, ADÖ'nün Genel Fonksiyonlar Alt Ölçeği ile Evlilik Yaşamı Ölçeği birlikte uygulanmış, korelasyon katsayısı .66 ($p < .001$) olarak bulunmuştur.

Anket Formu: Araştırmada, öğrencilere ilişkin bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacılar tarafından anket geliştirilmiştir. Anketin birinci bölümü, öğrenciler hakkındaki; fakülte, sınıf, cinsiyet gibi demografik bilgilerle, aileleri hakkındaki bilgileri kapsamaktadır. Bu bölümde yer alan 15 soru, çoktan seçmeli soru türünde hazırlanmıştır. İkinci bölümde ise; (a) öğrencilerin sorun yaşadıkları kişi ve durumlara, (b) sorunlarla karşılaştıklarında sergiledikleri davranış biçimlerine ve (c) sorunlarını paylaşmayı tercih ettikleri kişilere ilişkin üç soru yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünün oluşturulmasında; literatür taramasından, araştırmacıların psikolojik danışma ve rehberlik merkezindeki meslekî deneyimlerinden ve psikolojik danışma ve rehberlik alanındaki akademik rolüne ek olarak uygulamacı olarak da çalışmalarını sürdüren uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda, öğrencilerin sorun yaşadıkları kişilerin (a); anne, baba, kardeş, aynı cinsten arkadaş, karşı cinsten arkadaş ve duygusal ilişki yaşanan kişi olmak üzere altı kategoriye kapsamasına karar verilmiştir. Öğrencilerin sorun yaşadıkları durumlar ise; cinsellik, öğretim, ekonomik sınırlılık, geleceğe yönelik kaygılar ve sağlık olmak üzere beş kategoriye kapsamıştır. Öğrenciler, sorun yaşadıkları kişi ve durumları yoklayan bu soruya, sorun yaşama durumlarına göre (evet veya hayır biçiminde) yanıt vermişlerdir. Öğrencilerin, sorunlarla karşılaştıklarında sergiledikleri davranış biçimleri (b); dertleşerek paylaşmak, problemin çözümüne yoğunlaşmak, uzman yardımı almak, sigara içmek, düzensiz uyumak, düzensiz yemek, düzensiz cinsel yaşam, yalnızlığı tercih etmek, içki içmek, internete yoğunlaşmak, düzensiz alışveriş yapmak, zamansız ağlamak, TV izlemeye yoğunlaşmak, ilaç ve madde kullanmak gibi 14 kategori altında sıralanan eylemleri içermektedir. Öğrenciler, sıralanan davranışları hangi sıklıkta sergilediklerini (hiçbir zaman'dan sıklıkla'ya uzanan) üçlü dereceleme göre işaretlemiştir. Öğrencilerin, yaşamlarında karşılaştıkları sorunları paylaşmayı tercih ettikleri kişiler (c); anne, baba, kardeş, arkadaş, akraba, öğretim elemanı, akademik danışman, psikolog/psikolojik danışman, psikiyatrist ve hiç kimse olmak üzere 10 kategoriye içermektedir. Öğrenciler, bu soruda sıralanan kaynakları, sorunlarını paylaşmada tercih edip etmeme durumlarına göre (evet veya hayır biçiminde) işaretlemiştir.

Hazırlanan anketin deneme formu, psikolojik danışma ve rehberlik alanından üç uzmanın görüşüne sunulmuştur. Araştırmanın amacı ve değişkenleri hakkında bilgi verilerek, hazırlanan anketin deneme formunu; kapsam, yapı, soru türleri ve anlaşılabilirlik bakımından değerlendirmeleri istenmiştir.

Önerilen değişiklikler yapıldıktan sonra, anket 20 kişilik öğrenci grubuna uygulanarak, öğrencilerden anlaşılabilirliği konusundaki görüş ve önerileri istenmiştir. Son düzeltmeler tamamlandığında anket 18 sorudan oluşmuştur. Çok sayıda öğrenciye uygulanacağı ve içerik analizi yapmanın mümkün olmayacağı düşünülerek, ankette açık uçlu soruya yer verilmemiştir.

İşlem

Veri toplama işlemi; fakülte, yüksek okul ve meslek yüksek okullarındaki öğretim elemanları tarafından ders saatleri içinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde gruplar arası karşılaştırmalarda, iki bağımsız grup için t testi, ikiden fazla gruplar için ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda F değerinin anlamlı çıkması durumunda, farkın kaynağını belirlemek için Scheffe testi kullanılmıştır. Tüm istatistiksel çözümlenmelerde anlamlılık düzeyi .05 olarak benimsenmiştir. Araştırmada veriler SPSS (12.0) kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular

Üniversite öğrencilerinin ADÖ puan ortalamaları cinsiyet açısından karşılaştırılmış ve kız öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının ($\bar{x}=122.83$) erkek öğrencilerinkinden ($\bar{x}=125.05$) daha düşük olduğu ve aradaki farkın anlamlı olduğu ($t_{(1737)}=2.74, p< .05$) bulunmuştur. Bulgular, kız öğrencilerin aile işlevlerini, erkek öğrencilere göre daha sağlıklı algıladıklarını yansıtmaktadır. Öğrencilerin sorun yaşadıkları kişi ve durumlar; çeşitli sorunlarla karşılaştıklarında sergiledikleri davranışların sıklığı ve sorunları paylaşmayı tercih ettikleri kişiler açısından incelenmiştir. Elde edilen bulgular alt başlıklarla aşağıda sunulmuştur.

Üniversite Öğrencilerinin ADÖ Puan Ortalamalarının, Sorun Yaşadıkları Kişi ve Durumlar Açısından Karşılaştırılması

Üniversite öğrencilerinin yaşamlarında sorun olarak karşılaştıkları durumlar; cinsellik, öğretim, ekonomik sınırlılık, geleceğe yönelik kaygılar ve sağlık olarak ele alınmıştır. Sorun yaşadıkları kişiler ise; anne, baba, kardeş, aynı cinsten arkadaş, karşı cinsten arkadaş ve duygusal ilişki yaşanan kişi olarak ele alınmıştır. Öğrencilerin sorun yaşadıkları kişi ve durumlara göre, ADÖ puan ortalamalarının farklılaşıp farklılaşmadığına t testi ile bakılmış ve bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Üniversite Öğrencilerinin ADÖ Puan Ortalamalarının, Sorun Yaşadıkları Kişi ve Durumlar Açısından t Testi ile Karşılaştırılması

Sorun Yaşadıkları Kişiler/ Durumlar	N	Aile Değerlendirme Ölçeği					
		$\bar{x}$	ss	t			
Kişiler	Anne	Evet	106	141.65	18.69	11.46***	
		Hayır	1639	122.84	16.22		
	Baba	Evet	210	137.23	19.03	12.59***	
		Hayır	1535	122.17	15.84		
	Kardeş	Evet	79	134.87	17.11	5.89***	
		Hayır	1666	123.47	16.80		
	Aynı cinsten arkadaşlar	Evet	252	125.50	17.13	1.54***	
		Hayır	1493	123.73	16.94		
	Karşı cinsten arkadaşlar	Evet	165	128.43	18.23	3.55***	
		Hayır	1580	123.52	16.78		
	Duygusal ilişki yaşanan kişi	Evet	375	126.50	17.39	3.25***	
		Hayır	1370	123.30	16.80		
	Durumlar	Cinsellikle ilgili sorunlar	Evet	90	129.14	16.19	2.97***
			Hayır	1655	123.70	16.98	
Öğretimle ilgili sorunlar		Evet	444	125.87	17.73	2.71***	
		Hayır	1301	123.34	16.67		
Ekonomik sınırlılıklar		Evet	733	125.58	17.67	3.35***	
		Hayır	1012	122.83	16.37		
Geleceğe yönelik kaygılar		Evet	1131	124.46	16.99	1.59***	
		Hayır	614	123.11	16.92		
Sağlıkla ilgili sorunlar	Evet	229	124.15	17.06	.16***		
	Hayır	1516	123.96	16.97			

** $p < .001$ *** $p < .0001$

Tablo 1’de görüldüğü gibi, öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının; anne ($t_{(1743)} = 11.46$, $p < .0001$), baba ($t_{(1743)} = 12.59$, $p < .0001$) ve kardeşleriyle ($t_{(1743)} = 5.89$, $p < .0001$) sorun yaşayıp yaşamamalarına gö-

re anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Aile üyeleriyle sorun yaşayan öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının, aile üyeleriyle sorun yaşamayanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Aile üyeleriyle sorun yaşayan öğrencilerin, aile işlevlerini sağlıklı algıladıkları anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının; karşı cinsten arkadaşlarla ($t_{(1743)}=3.55$, $p < .0001$), flörtlerle (duygusal ilişki yaşanan kişilerle) ($t_{(1743)}=3.25$, $p < .001$), cinsellikle ($t_{(1743)}=2.97$, $p < .05$), öğretimle ($t_{(1743)}=2.71$, $p < .05$), ekonomik sınırlılıkla ($t_{(1743)}=3.35$, $p < .001$) ilgili sorun yaşayıp yaşamamalarına göre anlamlı olarak farklılaştığı da bulunmuştur. Bulgular; karşı cinsten arkadaşlarla, flörtlerle, cinsellikle, öğretimle, ekonomik sınırlılıklarla ilgili sorun yaşayan öğrencilerin, aile işlevlerini, sorun yaşamayanlara göre daha sağlıklı algıladıklarını yansıtmaktadır.

Üniversite Öğrencilerinin ADÖ Puan Ortalamalarının, Sorunlarla Karşılaştıklarında Sergiledikleri Davranışların Sıklığı Açısından Karşılaştırılması

Öğrencilerin, yaşamlarında çeşitli sorunlarla karşılaştıklarında sergiledikleri davranış biçimleri olarak; dertleşerek paylaşmak, problemin çözümüne yoğunlaşmak, uzman yardımı almak, sigara içmek, düzensiz uyumak, düzensiz yemek, düzensiz cinsel yaşam, yalnızlığı tercih etmek, içki içmek, internete yoğunlaşmak, düzensiz alışveriş yapmak, zamansız ağlamak, TV izlemeye yoğunlaşmak, ilaç ve madde kullanmak gibi eylemleri hangi sıklıkta sergiledikleri incelenmiştir.

Öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının, sorunla karşılaştıklarında sergiledikleri davranışların sıklığı açısından farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş, F değerinin anlamlı çıkması durumunda farkın kaynağı Scheffe testiyle araştırılmıştır. Anlamlı farklılık olduğu gözlenen davranış biçimleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2'de görüldüğü gibi, işlevsel başa çıkma yollarını sıklıkla kullanan öğrencilerin aile işlevlerini sağlıklı algıladıkları, buna karşılık, işlevsel olmayan başa çıkma yollarını sıklıkla kullanan öğrencilerin ise aile işlevlerini sağlıklı algıladıkları görülmüş ve bulgular ayrıntılı olarak aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2

Üniversite Öğrencilerinin ADO Puan Ortalamalarının, Sorunlarla Karşılaştıklarında Sergiledikleri Davranışların Sıklığı Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırılması

Sergilenen Davranışların Sıklığı		N	Aile Değerlendirme Ölçeği		
			$\bar{X}$	ss	F
Dertleşerek paylaşmak	Hiçbir zaman	142	128.04	18.99	9.08*** S-H
	Ara sıra	805	124.69	16.46	
	Sıklıkla	673	122.09	16.76	
Problemin çözümüne yoğunlaşmak	Hiçbir zaman	95	129.15	19.43	14.07*** S-H S-A
	Ara sıra	638	125.76	16.31	
	Sıklıkla	856	121.99	16.84	
Uzman yardımı almak	Hiçbir zaman	986	124.94	17.01	7.59** H-A
	Ara sıra	498	121.38	16.36	
	Sıklıkla	55	125.33	18.56	
Sigara içmek	Hiçbir zaman	792	122.55	16.0	6.85** H-S
	Ara sıra	308	124.74	17.15	
	Sıklıkla	504	126.05	18.21	
Düzensiz uyumak	Hiçbir zaman	193	119.46	14.91	15.31*** S-H S-A
	Ara sıra	973	123.30	16.35	
	Sıklıkla	442	127.09	18.52	
Düzensiz yemek	Hiçbir zaman	220	120.72	15.41	16.19*** S-H S-A
	Ara sıra	835	122.78	16.39	
	Sıklıkla	540	127.20	17.94	
Düzensiz cinsel yaşam	Hiçbir zaman	799	121.88	16.03	19.72*** S-H S-A
	Ara sıra	442	125.52	16.74	
	Sıklıkla	165	130.20	19.33	
Yalnızlığı tercih etmek	Hiçbir zaman	202	121.57	16.74	12.29*** S-H S-A
	Ara sıra	916	122.88	16.06	
	Sıklıkla	479	127.12	18.39	
İçki içmek	Hiçbir zaman	732	123.01	16.46	10.81*** S-H S-A
	Ara sıra	684	123.80	16.93	
	Sıklıkla	159	129.84	18.49	
İnternete yoğunlaşmak	Hiçbir zaman	633	124.26	17.11	3.78* S-H
	Ara sıra	719	123.02	16.47	
	Sıklıkla	185	126.79	18.32	
Düzensiz alışveriş yapmak	Hiçbir zaman	391	126.72	17.25	7.64*** S-H S-A
	Ara sıra	888	123.07	16.61	
	Sıklıkla	281	122.39	17.26	
Zamansız ağlamak	Hiçbir zaman	636	122.76	16.44	5.0 * S-H
	Ara sıra	670	123.97	16.62	
	Sıklıkla	273	126.66	19.26	
TV izlemeye yoğunlaşmak	Hiçbir zaman	442	124.91	17.77	10.13*** A-S A-H
	Ara sıra	851	122.17	15.97	
	Sıklıkla	269	127.11	17.93	
İlaç ve madde kullanmak	Hiçbir zaman	1317	123.27	16.93	5.31* H-A
	Ara sıra	168	126.78	15.63	
	Sıklıkla	46	128.83	18.57	

* $p < .05$ ** $p < .001$ *** $p < .0001$

H: Hiçbir zaman A: Ara sıra S: Sıklıkla

Öğrencilerin, bir sorunla karşılaştıklarında *dertleşerek paylaşmak* yolunu tercih edip etmemelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1617)}=9.08$, $p < .0001$) anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Sorunla karşılaştıklarında hiçbir zaman dertleşerek paylaşmadığını belirten öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının ($\bar{x}=128.04$), sıklıkla dertleşerek paylaştıklarını belirtenlere göre ($\bar{x}=122.09$) anlamlı olarak daha yüksek çıktığı gözlenmiştir.

Öğrencilerin, bir sorunla karşılaştıklarında *problemin çözümüne yoğunlaşmak* yolunu tercih edip etmemelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1586)}=14.07$, $p < .0001$) anlamlı farklılıklar vardır. Bir sorunla karşılaştıklarında, ara sıra çözümüne yoğunlaştığını ($\bar{x}=125.76$) ve hiçbir zaman yoğunlaşmadığını ($\bar{x}=129.15$) belirten öğrencilerin ADÖ puan ortalamaları, sıklıkla yoğunlaştığını ($\bar{x}=121.99$) belirtenlere göre anlamlı olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin, bir sorunla karşılaştıklarında başa çıkma yolu olarak *uzman yardımı almayı* tercih edip etmemelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1536)}=7.59$, $p < .001$) anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Sorunla karşılaştıklarında hiçbir zaman uzman yardımı almadığını belirten öğrencilerin ADÖ puan ortalamaları ($\bar{x}=124.94$), ara sıra uzman yardımı almayı tercih ettiğini belirtenlere göre ($\bar{x}=121.38$) anlamlı olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin, sorunla karşılaştıklarında *sigara içmeyi* seçip seçmemelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1601)}=6.85$, $p < .001$) anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Sigara içme yolunu sıklıkla tercih ettiğini belirten öğrencilerin ADÖ puan ortalamaları ($\bar{x}=126.05$), hiçbir zaman sigara içmeyi tercih etmediğini belirtenlere göre ($\bar{x}=122.55$) anlamlı olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin, sorunla karşılaştıklarında *düzensiz uyuma davranışı* sergileyip sergilememelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1605)}=15.31$, $p < .0001$) anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Sıklıkla düzensiz uyuma davranışı sergilediğini belirten öğrencilerin ADÖ puan ortalamaları ($\bar{x}=127.09$), ara sıra bu davranışı sergileyen ($\bar{x}=123.30$) ve hiçbir zaman sergilemeyenlere göre ($\bar{x}=119.46$) anlamlı olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin, sorunla karşılaştıklarında *düzensiz yeme davranışı* sergileyip sergilememelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1592)}=16.19$, $p < .0001$) anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur.

Sıklıkla düzensiz yeme davranışı sergileyen öğrencilerin ADÖ puan ortalamaları ($\bar{x}$ =127.20), ara sıra sergileyenler ($\bar{x}$ =122.78) ve hiçbir zaman bu davranışı sergilemeyenlere göre ($\bar{x}$ =120.72) anlamlı olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin, sorunla karşılaştıklarında *düzensiz cinsel yaşama* yönelip yönelmemelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1403)}=19.72$, $p<.0001$) anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Düzensiz cinsel yaşamı sıklıkla tercih ettiğini belirtenlerin ADÖ puan ortalamaları ($\bar{x}$ =130.20), ara sıra bu yolu seçenlere ($\bar{x}$ =125.52) ve hiçbir zaman seçmediğini belirtenlere göre ($\bar{x}$ =121.88) anlamlı olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin, sorunla karşılaştıklarında başa çıkma yolu olarak *yalnızlığı* tercih edip etmemelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1504)}=12.29$, $p<.0001$) anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Sıklıkla yalnızlığı tercih eden öğrencilerin ADÖ puan ortalamaları ($\bar{x}$ =127.12), ara sıra tercih edenlere ($\bar{x}$ =122.88) ve hiçbir zaman yalnızlığı tercih etmeyenlere göre ($\bar{x}$ =121.57) anlamlı olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin, sorunla karşılaştıklarında *içki içmeyi* tercih edip etmemelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1572)}=10.81$, $p<.0001$) anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir. İçki içme davranışını sıklıkla tercih ettiğini belirten öğrencilerin ADÖ puan ortalamaları ($\bar{x}$ =129.84), ara sıra bu yolu tercih edenlere ($\bar{x}$ =123.80) ve hiçbir zaman tercih etmediğini belirtenlere göre ($\bar{x}$ =123.01) anlamlı olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin, sorunla karşılaştıklarında başa çıkma yolu olarak *internete yoğunlaşma davranışını* seçip seçmemelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1534)}=3.78$, $p<.05$) anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Sorunla karşılaştıklarında internete yoğunlaşma davranışını sıklıkla tercih ettiklerini belirtenlerin ADÖ puan ortalamaları ($\bar{x}$ =126.79), hiçbir zaman bu yolu seçmeyenlere göre ($\bar{x}$ =124.26) daha yüksektir.

Öğrencilerin, sorunla karşılaştıklarında başa çıkma yolu olarak *düzensiz alışveriş yapma* yolunu tercih edip etmemelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1557)}=7.64$, $p<.0001$) anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Sorunla karşılaştıklarında ara sıra düzensiz alışveriş yapma yolunu seçtiğini ($\bar{x}$ =123.07) ve hiçbir zaman seçmediğini

($\bar{x}=126.72$) belirtenlerin ADÖ puan ortalamaları, sıklıkla bu yolu seçtiğini belirtenlere göre ($\bar{x}=122.39$) anlamlı olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin, sorunla karşılaştıklarında *zamansız ağlama davranışı* sergileyip sergilememelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1576)}=5.0$, $p < .05$) anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Zamansız ağlama davranışını sıklıkla sergileyenlerin ADÖ puan ortalamaları ($\bar{x}=126.66$), bu davranışı hiçbir zaman sergilemediğini belirtenlere göre ($\bar{x}=122.76$) anlamlı olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin, bir sorunla karşılaştıklarında *TV izlemeye yoğunlaşma davranışını* tercih edip etmemelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1559)}=10.13$, $p < .0001$) anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Sorunla karşılaştıklarında sıklıkla TV izleme davranışını tercih ettiğini ($\bar{x}=127.11$) ve hiçbir zaman tercih etmediğini ($\bar{x}=124.91$) belirten öğrencilerin ADÖ puan ortalamaları, ara sıra sergilediğini belirtenlere ($\bar{x}=122.17$) göre anlamlı olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin, sorunla karşılaştıklarında *ilaç ve madde kullanmayı* tercih edip etmemelerine göre ADÖ puan ortalamaları arasında ($F_{(2,1528)}=5.31$, $p < .05$) anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Ara sıra ilaç ve madde kullandığını belirten öğrencilerin ADÖ puan ortalamaları ($\bar{x}=126.78$), bu yolu hiçbir zaman seçmediğini belirtenlere göre ($\bar{x}=123.27$) anlamlı olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin aile işlevleri algılarını, sorunla karşılaştıklarında belirli davranışları sergileme sıklıkları açısından irdeleyen bulgular bütün olarak incelendiğinde, aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrencilerin, işlevsel başa çıkma yolları olan; dertleşerek paylaşmak, problemin çözümüne yoğunlaşmak, uzman yardımı almak gibi davranışları sıklıkla sergiledikleri gözlenmiştir. İşlevsel olmayan başa çıkma yollarından; sigara içmek, düzensiz uyumak, düzensiz yemek, düzensiz cinsel yaşam, yalnızlığı tercih etmek, içki içmek, internete yoğunlaşmak, zamansız ağlamak, TV izlemeye yoğunlaşmak, ilaç ve madde kullanmak gibi davranışları sıklıkla tercih eden öğrencilerin ise aile işlevlerini sağlıklı algıladıkları gözlenmiştir.

Üniversite Öğrencilerinin ADÖ Puan Ortalamalarının, Sorunlarını Paylaşmayı Tercih Ettikleri Kişiler Açısından Karşılaştırılması

Üniversite öğrencilerinin yaşamlarında karşılaştıkları sorunlarını paylaştıkları kişiler; anne, baba, kardeş, arkadaş, akraba, öğretim

elemanı, akademik danışman, psikolog/psikolojik danışman, psikiyatrist ve hiç kimse olarak ele alınmıştır. Öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının, sorunlarını yukarıda belirtilen kişilerle paylaşım paylaşmamalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı t testi ile incelenmiş ve bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Üniversite Öğrencilerinin ADÖ Puan Ortalamalarının, Sorunlarını Paylaşmayı Tercih Ettikleri Kişiler Açısından t Testi ile Karşılaştırılması

Kişiler		n	Aile Değerlendirme Ölçeği		
			$\bar{X}$	ss	t
Anne	Evet	991	119.18	14.63	14.32***
	Hayır	754	130.30	17.77	
Baba	Evet	573	115.67	13.37	15.22***
	Hayır	1172	128.05	17.08	
Kardeş	Evet	780	119.33	14.89	10.63***
	Hayır	963	127.75	17.62	
Arkadaş	Evet	1499	123.79	16.67	1.22***
	Hayır	246	125.21	18.72	
Akraba	Evet	184	122.42	17.41	1.32***
	Hayır	1561	124.17	16.92	
Öğretim elemanı	Evet	100	121.69	20.44	1.39***
	Hayır	1645	124.12	16.74	
Akademik danışman	Evet	31	120.84	16.29	1.04***
	Hayır	1714	124.04	16.99	
Psikolog/ psikolojik danışman	Evet	123	122.38	17.65	1.09***
	Hayır	1622	124.11	16.92	
Psikiyatrist	Evet	49	125.82	18.78	.77***
	Hayır	1696	123.93	16.92	
Hiç kimse	Evet	122	131.98	18.80	5.43***
	Hayır	1623	123.39	16.68	

*** $p < .0001$

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının; sorunlarını anne ($t_{(1743)}=14.32$, $p < .0001$), baba ($t_{(1743)}=15.22$, $p < .0001$) ve kardeşleriyle ($t_{(1743)}=10.63$, $p < .0001$) paylaşmayı tercih etmelerine göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Sorunla karşılaştıklarında aile üyelerinden biriyle paylaşmama yolunu seçen öğrencilerin ADÖ puan ortalamaları, paylaşmayı tercih edenlere göre daha yüksektir.

Öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının, sorunlarını hiç kimseyle ($t_{(1743)}=5.43$, $p < .0001$) paylaşmama yolunu seçip seçmemelerine gö-

re de anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Sorunlarını hiç kimseyle paylaşmadığını belirten öğrencilerin ADÖ puan ortalamaları, başkalarıyla paylaştığını belirtenlere göre daha yüksektir.

Öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının, sorunlarını arkadaşlarıyla paylaşmaları açısından farklılaşmadığı gözlenmiştir. Sorunlarını paylaşmada arkadaşlarını tercih eden öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının ($\bar{x}=123.79$), arkadaşlarıyla paylaşmayanlarla ($\bar{x}=125.21$) hemen hemen eşit olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının, sorunlarını akraba, öğretim elemanı, akademik danışman, psikolog/psikolojik danışman ve psikiyatristlerle paylaşmayı tercih etmelerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır.

Tartışma

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin aile işlevlerine ilişkin algılarının; sorun yaşadıkları kişi ve durumlara, sorun yaşadıklarında sergiledikleri davranışların sıklıklarına ve sorunları paylaşmayı tercih ettikleri kişilere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Aşağıda bu değişkenlerle ilgili tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

Bulgular kız öğrencilerin, aile işlevlerini erkek öğrencilere göre daha sağlıklı algıladıklarını yansıtmaktadır. Öte yandan, yaş ve okul türü açısından öğrencilerin aile işlevleri algılarının farklılaşmadığı bulunmuştur. Araştırmada, öğrencilerin aile işlevlerine ilişkin algıları, sosyal çevrelerindeki kişilerle ve yaşamlarında karşılaştıkları durumlarda sorun yaşayıp yaşamamalarına göre incelenmiş ve aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrencilerin anne, baba ve kardeşleriyle sorun yaşadıkları gözlenmiştir. Bu bulgu; ergenlerin aileleriyle olumlu ilişkilerinin sosyal uyumlarını olumlu yönde etkilediği (Şakır, 1987); erkek öğrencilerin anne-babalarından çatışmalı biçimde bağımsız olmalarının kimlik keşiflerini ve kimlik yargılarını negatif yönde yordadığı (Lucas, 1997); aileye olumlu bakmanın stres azaltıcı ve uyum sağlayıcı bir işlevi olduğu (Eryüksel, 1996); algılanan aile desteği ile algılanan stres düzeyi arasında ters yönlü bir ilişki bulunduğu (Banaz, 1992) yönündeki araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrencilerin, karşı cinsten arkadaşlarıyla, flörtleriyle ilişkilerinde ve cinsel konularda sorun yaşadıkları gözlenmiştir. Bu bulgu, ailesiyle sağlıklı ilişkiler kuramadı-

ğını düşünen öğrencilerin, karşı cinsle arkadaşlık, flört ve cinsel yaşamla ilgili konularda da desteğe ihtiyaçları olduğunu düşündürmektedir. Özellikle üniversitelerdeki psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinin; karşı cinsle sağlıklı iletişim kurma, duygusal ilişki başlatma ve sürdürme, sağlıklı cinsel yaşam gibi konularda; seminer, konferans, panel türü etkinliklerle gençleri bilinçlendirme ve geliştirme yönünde önemli görevleri olduğu düşünülmektedir.

Ekonomik sorun yaşayan öğrencilerin, böylesi sorunlar yaşamayan akranlarına göre, aile işlevlerini sağlıklı algıladıkları saptanmıştır. Bu bulgu, ekonomik sorun yaşayan öğrencilerin aile işlevleri algılarının, ekonomik sorun yaşamayan öğrencilere göre daha sağlıklı olduğu (Shek, 2002); ailenin ekonomik sorunlarının, ergenlerin stres faktörlerini doğrudan ve dolaylı olarak etkilediği (Lempers, Clark-Lempers, & Simons, 1989) yönündeki araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Ekonomik sorunlar yaşanması, gençlerle aileleri arasındaki ilişkileri olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ülkemizde üniversite öğrencilerinin ekonomik açıdan hâlâ ailelerine bağımlı oldukları dikkate alındığında, öğrencilerin yaşadıkları ekonomik ve toplumsal sorunları azaltmaya yönelik yarı zamanlı iş ve burs olanaklarını içeren kaynaklara yönlendirilmelerinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

Aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrenciler, öğretimle ilgili sorunlar da yaşamaktadırlar. Bu bulgu, akademik çabalarla aile işlevleri bozukluğu arasındaki ilişkiyi inceleyen (Ryan, Solberg & Brown, 1996; Özgen, 1999) bazı araştırma bulgularıyla da tutarlık göstermektedir. Bu bulgular ışığında, üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinde; sınav kaygısıyla başa çıkma, etkili ders çalışma becerileri gibi öğretim sorunlarıyla doğrudan ilgili etkinliklere yer verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu tür etkinliklerin yanı sıra; kişiler arası ilişkilerde problem çözme, kendini tanıma ve iletişim becerileri gibi programlarla da öğrencilerin başarılı kimlik geliştirmeleri desteklenerek, akademik sorunlarının çözümüne dolaylı olarak katkı sağlanabilecektir. Böylesi bir etkinin, gelecekteki araştırma bulgularıyla irdelenmesi uygun görünmektedir. Öğrencilerin aile işlevleri algıları, sorun yaşadıklarında sergiledikleri davranışların sıklığı açısından incelenmiş ve aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrencilerin; problemin çözümüne yoğunlaşmak, dertleşerek paylaşmak, uzman yardımı almak gibi işlevsel başa çık-

ma biçimlerini, aile işlevlerini sağlıklı algılayanlara göre daha fazla sergiledikleri gözlenmiştir. Literatüre bakıldığında, ergenlerin aileden ve arkadaştan algıladıkları sosyal destek arttıkça, problem çözme becerilerinin de arttığı (Budak, 1999); gençlerin sorun çözme becerilerini algılamaları ile aile yapıları arasında güçlü bir ilişkinin bulunduğu (Abatay, 2001) görülmektedir. Ailelerinden uzakta öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin, ailelerinin yanında öğrenimlerine devam edenlere göre, daha yüksek düzeyde sorunları olduğu, buna karşın, problem odaklı başa çıkma stratejilerini daha yoğun biçimde kullandıkları (Jordyn, 2003) elde edilen bulgular dandır. Aile işlevlerinden biri olan gereken ilgiyi gösterme boyutunu sağlıklı algılayan ergenlerin, sağlıklı algılayanlara göre daha dışa dönük oldukları (Ökte, 2001); ailelerine güvenli bağlanmış üniversite öğrencilerinin benlik saygılarının yüksek, kaygı ve yalnızlık algılarının ise düşük olduğu (Leondari & Kiosseoglou, 2000); ailelerine güvenli bağlanmış öğrencilerin, problem odaklı başa çıkma ve sosyal destek alma gibi başa çıkma yöntemlerini kullandıkları da (Podbury, 2003) gözlenmiştir.

Aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrenciler; sigara içmek, düzensiz uyumak, yalnızlığı tercih etmek, içki içmek, internete yoğunlaşmak, zamansız ağlamak, TV izlemeye yoğunlaşmak, ilaç ve madde kullanmak gibi işlevsel olmayan başa çıkma yollarını daha fazla sergilemektedirler. Buna karşılık, düzensiz alışveriş yapma davranışını sıklıkla sergileyen öğrencilerin aile işlevlerini sağlıklı algıladıkları gözlenmiştir. Araştırmanın beklenmedik yöndeki bu bulgusu, öğrencilerin sorunla karşılaştıklarında sergiledikleri düzensiz alışveriş yapma davranışını, işlevsel bir başa çıkma yolu olarak yorumluyor olabileceklerini düşündürmektedir.

Araştırmanın, aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrencilerin, işlevsel olmayan-sağlıksız başa çıkma yollarını kullandığı yönündeki bulgusu; okul başarısızlığı, sigara içmeye başlama, intihar girişimi ile gencin sorun çözme becerisi arasında güçlü bir ilişki bulunduğu (Abatay, 2001); ergenlerin algıladıkları aile yapılarının, kendine güvenli yaklaşım, çaresiz yaklaşım, boyun eğici yaklaşım gibi, kullandıkları stresle başa çıkma yollarını anlamlı olarak açıkladığı (Çopur, 1996) yönündeki bulgularla örtüşmektedir. Nitekim, üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilen bir araştırmanın bulguları da sosyal destek arama ve boyun eğme türü başa çıkma yolları açısından

gençlerin kullandıkları başa çıkma tarzlarıyla, sergiledikleri başa çıkma davranışları arasındaki güçlü ilişkiyi yansıtmaktadır (Ekşi, 2004). Gençlerin sağlıksız başa çıkma yollarını kullanmalarıyla ilgili bulgularımız; internet ortamında cinsel içerikli sitelere girmeyen üniversite öğrencilerinin, internet ortamı dışındaki yaşamlarından daha hoşnut, arkadaşlarıyla ve aileleriyle daha yoğun bağlantı içinde oldukları (Boies, Cooper & Osborne, 2004); uyuşturucu kullanan üniversite öğrencilerinin, çocukluklarında ailelerinden düşük düzeyde ve uygun olmayan yardımlar aldıkları (Mustaine & Tewksbury, 2004) yönündeki bulgularla da tutarlık göstermektedir. Elde edilen bu bulgular, gençlere ve ailelere yönelik; sigara, alkol, madde ve ilaç kullanımı gibi bağımlılık yapan alışkanlıklar üzerine; koruyucu-önleyici eğitim seminerleri, konferanslar ve panellerin gerçekleştirilmesinin yanında, gençleri sanat, spor ve kültürel etkinliklere yönlendirme konusunda rehberlik edilmesinin işlevsel olacağını düşündürmektedir.

Araştırmada öğrencilerin aile işlevleri algıları; anne, baba, kardeş, arkadaş ve profesyoneller gibi kişilerle sorunlarını paylaşıp paylaşmamalarına göre incelenmiş ve aile işlevlerini sağlıksız algılayan öğrencilerin sorunlarını anne, baba ve kardeşleriyle paylaşmadıkları gözlenmiştir. Araştırma bulguları, aileden alınan sosyal desteğin, gencin kişisel ve sosyal yaşamında büyük önem taşıdığını yansıtmaktadır. Nitekim, anne-babalarından aldıkları desteği düşük düzeyde algılayan ergenlerin, bunu akranlarından aldıkları destekle karşılayamadıkları (Beast & Baerveldt, 1999); aileden algılanan sosyal destek arttıkça ergenlerin uyum düzeylerinin yükseldiği, depresyon düzeylerinin ise düştüğü (Elmacı, 2001); yüksek sosyal beceriye sahip üniversite öğrencilerinin, ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin daha yüksek olduğu (Altunbaş, 2002) gözlenmiştir. Algılanan aile desteğiyle, algılanan stres düzeyi ve ruhsal problemler arasında negatif ilişki bulunduğu (Banaz, 1992) yönündeki araştırma bulguları da aileden algılanan sosyal desteğin ne denli önemli olduğunu doğrular niteliktedir.

Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu da aile işlevlerini sağlıksız algılayan öğrencilerin sorunlarını hiç kimseye paylaşmama yolunu tercih etmeleridir. Nitekim, duygusal yeterliğini düşük düzeyde algılayan ergenler, aile ve arkadaş gibi resmî olmayan kaynaklardan ve ruh sağlığı alanında çalışan profesyonellerden yardım almayı iste-

mekte, ancak sorunlarını büyük ölçüde hiç kimseye paylaşmama yolunu seçmektedirler (Ciarrochi, Wilson, Deane & Rickwood, 2003). Bir diğer araştırma da (Tan, 2000) ergenlerin ailelerinden algıladıkları destek düzeyleriyle, yalnızlık ve dıştan denetimlilik özellikleri arasında ters yönde bir ilişki bulunduğunu vurgulamaktadır.

Araştırma bulgularına dayalı olarak, aile ilişkilerini sağlıklı olarak değerlendiren gençlerin, çevrelerindeki profesyonel ve profesyonel olmayan kaynaklardan, yerinde ve zamanında yararlanamadıkları söylenebilir. Bu nedenle, üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinin, öğrencilere yönelik; iletişim, duyguları anlama ve ifade etme becerileri gibi konularda etkili programlara ağırlık vermeleri işlevsel görünmektedir. Bu tür programlar, hizmet alan gençlerin, hem gelecekteki meslekî rollerini, hem de evlat, anne/baba ve eş olarak toplumsal rollerini sağlıklı biçimde yerine getirmelerine yardımcı olabilecektir.

Öğrencilerin aile işlevleri algılarının, sorunlarını psikolog, psikolojik danışman ve psikiyatristle paylaşmayı tercih etme açısından farklılaşmadığı bulunmuştur. Ancak, aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrencilerin işlevsel olmayan başa çıkma yollarını sıklıkla kullanmayı tercih ettikleri göz önüne alındığında; üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinin ve psikiyatri bölüm/kliniklerinin çalışma alanlarını ve bu birimlerde görevli profesyonellerin rol ve işlevlerini tanıttıkları etkinlikler düzenlenmesi uygun görünmektedir.

Karşılaşılan sorunları paylaşma açısından en çok tercih edilen kişilerin arkadaşlar olduğu ve sorunlarını arkadaşlarıyla paylaşmayı tercih eden ve etmeyen öğrencilerin ADÖ puan ortalamalarının hemen hemen eşit olduğu gözlenmiştir. Nitekim bir araştırma bulgusu da (Aydın, 1999) üniversite öğrencilerinin üniversitede geçirdikleri yıllara paralel olarak, sosyal ağlarında arkadaşlarının giderek daha fazla yer aldığını göstermiştir. Gençlerin, arkadaşlarını kendilerine referans grubu olarak seçme eğilimleri göz önüne alındığında, üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinde, bilgi verici-gelişimsel rehberlik programlarına ağırlık verilmesi işlevsel görünmektedir.

Sonuç olarak, üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinde öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarının belirlenmesi, bu doğrultuda kişisel, eğitsel ve meslekî gelişimlerine yönelik koruyucu-

cu-önleyici ruh sağlığı hizmetlerinin sunulması uygun görünmektedir. Araştırmanın bulguları ışığında, üniversite öğrencilerine, özellikle de ailelerinden yeterince destek alamadığını düşünenlere yönelik; sorunlarla başa çıkma, kişiler arası ilişkilerde problem çözme becerilerini geliştirmeye ve sosyal becerilerini artırmaya yönelik programların zenginleştirilmesi işlevsel olacaktır. Disiplinler arası işbirliğiyle, öğrencilerin yardım kaynaklarını işlevsel olarak kullanabilmeleri yönünde destek sağlanmalıdır.

Bu doğrultuda, yürütülecek programların etkilerini saptamaya yönelik, deneysel araştırmalar ve izleme çalışmaları düzenlenebilir. Aile işlevleri algılarının; sosyal destek, benlik algısı, kaygı düzeyleri, akademik başarı ve sosyo-ekonomik düzey gibi değişkenlerle ilişkilerini inceleyen betimsel araştırmalar yapılabilir. Öğrencilerin üniversiteye başlamalarıyla mezuniyetleri arasındaki kişisel gelişimlerinin aile işlevleri algılarına etkisini belirlemeye yönelik boylamsal araştırmalar gerçekleştirilebilir.

The Investigation of University Students' Perceptions about Family Functioning

Ayşe Sibel TÜRKÜM*, *Ayşe KIZILTAŞ***, *Nihal BİYİK****,
Bahriye YEMENİCİ***

Abstract

This study investigated university students' perceptions about family functioning in terms of the sources of problems in their daily lives, their behaviors related to these problems, and the people with whom they share their problems. Data were collected from 1745 (846 female and 893 male) students by using the Family Assessment Device (FAD) and a questionnaire. It is found that female students scored higher on the FAD than male students and that, the students who perceive their family functioning as unhealthy have problems with their family members, with friends from the opposite gender, with their boy/girl friends, with their sexual life, and with their academic and economic restrictions. The students' perceptions differed in terms of the behavior they display when they face with a problem.

Key Words

Perception of Family Functioning, Overcoming Problems, Psychological Counseling and Guidance Center, University Students.

**Corresponce.* Assist. Prof. Dr. Ayşe Sibel Türküm, Anadolu University the Center of Psychological Counseling and Guidance 26470 Eskişehir

**Social Worker, Anadolu University, The Center of Psychological Counseling and Guidance.

***Psychologist, Anadolu University, The Center of Psychological Counseling and Guidance

Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice

5 (1) • Mayıs / May 2005 • 253-262

Family is one of the important factors in the construction of personality. It is a system which has a primary effect on an individual's life in terms of his/her life satisfaction and his/her adaptation to the society where she/he lives in. The concept of family functioning consists of the quality of relationships between the members of the family and the information, which reflects the contribution of family members to life quality (Bulut, 1989). Through the successful performance of the functions of a family as a system, family members can have opportunities for increasing their satisfaction of life, sense of responsibility, self-confidence, happiness, and productivity. Family functioning is classified as biological, social, psychological, and economic (Bulut, 1989; Gander & Gardiner, 1995).

University students may display the characteristics of two developmental stages, both adolescence and young adulthood. Lots of factors such as family construction, parent attitudes, and social support influence the mental health and well-being of young people. Young people may take the psycho-social support they need from unprofessional people like family members, relatives, or friends (Aydın, 1999; Beast & Baerveldt, 1999; Esenay, 2002; Tan, 2000; Taysi, 2000), or they may prefer professional people such as academic advisers, psychologists, counselors, or psychiatrists (Güneri, Aydın, & Skovholt, 2003; Türküm, 2000). Social support is a basic need for the young person to overcome his/her problems with his/her family, friends, or relatives and to maintain his/her well-being. Some problems may occur when a young person cannot reach out to appropriate social support sources and when this need is not served.

Counseling centers at universities have such functions as helping young people to be aware of and develop their own personality traits, establish healthy relationships with their environment, and develop effective ways for coping with their daily problems. In addition, these centers should provide programs which focus on the needs of students who cannot get the necessary support from their environment because of such reasons as missing their families or perceiving the functioning of their families as unhealthy.

Thus, this study was conducted to find out clues about the Turkish university students' perceptions of family functioning, the problems they face, and the strategies they use to overcome these problems.

Method

Data for the present study were collected from 1745 students, 846 (48.8%) of whom were female and 893 (50.9%) were male. The Family Assessment Device (FAD) and a questionnaire were used to collect data. The FAD was developed in the U.S.A. by Brown University and Butler Hospital as a part of the Family Investigation Program, and then it was adapted to Turkish population by Bulut (1990). The questionnaire was developed by the researchers of the present study.

With regard to data analysis, t-test was used for two independent groups. One-way ANOVA was also used for groups of more than two. When F value was found to be significant after variance analysis, Scheffe test was conducted to identify the source of the differences.

Results

The findings of the study showed that the female students perceive their families' functioning healthier than the male students ($t_{(1737)} = 2.74, p < .05$). The findings of the study also showed that students, who perceive their family functioning as healthy, generally prefer such behaviors as sharing their problems ($F_{(2,1617)} = 9.08, p < .0001$), concentrating on the solutions of the problems ($F_{(2,1586)} = 14.07, p < .0001$, and taking professional support ($F_{(2,1536)} = 7.59, p < .001$).

It is also found that the students, who perceive their families' functioning as unhealthy, have problems with their mothers ($t_{(1743)} = 11.46, p < .0001$), with their fathers ($t_{(1743)} = 12.59, p < .0001$), with their sisters/ brothers ($t_{(1743)} = 5.89, p < .0001$), with their friends from the opposite sex ($t_{(1743)} = 3.55, p < .0001$), with their boy/girl friends ($t_{(1743)} = 3.25, p < .001$), with their sexual life ($t_{(1743)} = 2.97, p < .05$), with their academic life ($t_{(1743)} = 2.71, p < .05$), and with economic restrictions ($t_{(1743)} = 3.35, p < .001$).

Another important finding is that the students' perceptions of family functioning differ in terms of the behavior they display when they face a problem. The students who often display dysfunctional coping behaviors such as smoking ($F_{(2,1601)} = 6.85, p < .001$), sleeping irregularly ($F_{(2,1605)} = 15.31, p < .0001$), eating irregularly ($F_{(2,1592)} = 16.19, p < .0001$), having an irregular sexual life ($F_{(2,1403)} = 19.72, p < .0001$), preferring loneliness ($F_{(2,1504)} = 12.29, p <$

.0001), drinking alcohol ($F_{(2,1572)}=10.81, p < .0001$), concentrating on the internet ($F_{(2,1534)}=3.78, p < .05$), crying unnecessarily ($F_{(2,1576)}=5.0, p < .05$), concentrating on watching TV ($F_{(2,1559)}=10.13, p < .0001$), and using drugs ($F_{(2,1528)}=5.31, p < .05$) perceive their family functioning as unhealthy.

Furthermore, it is found that whereas the students who perceive their family functioning as healthy share their problems with their mothers ($t_{(1743)}=14.32, p < .0001$), with their fathers ($t_{(1743)}=15.22, p < .0001$), and with their sisters/ brothers ($t_{(1743)}=10.63, p < .0001$), those others who perceive their family functioning as unhealthy do not share their problems with anybody ($t_{(1743)}=5.43, p < .0001$).

Discussion

The findings of the study showed that female students perceive their families' functioning healthier than male students. It is also found that the students who perceive their families' functioning as unhealthy have problems with their family members, friends from the opposite sex, boy/girl friends, sexual life, and academic and economic restrictions. These findings are consistent with the following research findings: Adolescents' positive relationships with their families affect their social adaptation positively (Şakir, 1987), the way male university students separate from their families predicts their identity development (Lucas, 1997), adolescents' healthy relationships with their families decrease their level of stress and increase their adaptation level (Eryüksel, 1996), and there is a negative relationship between adolescents' perceptions of family support and their level of stress (Banaz, 1992). These results suggest that young people need help in their relationships with their families and peers. It is thought that, by conducting seminars, conferences and panels, counseling and centers in universities may raise young people's awareness on such issues as establishing healthy relationship with the opposite sex, initiating and maintaining emotional relationships, and having a healthy sexual life.

Moreover, according to the findings of the study, students who have financial problems perceive their family functioning as unhealthy when compared to students who do not have financial problems. These findings are also consistent with those of some

other related studies which indicate that the students who have financial problems perceive their family functioning as unhealthy when compared to students who do not have financial problems (Shek, 2002) and that financial problems have both a direct and indirect influence on adolescences' level of stress (Lempers, Clark-Lempers, & Simons, 1989). Having financial problems seems to negatively affect the relationship between the young people and their families. Considering the fact that Turkish university students are economically dependent on their families, it might be a good idea to provide them with part-time jobs and scholarships, which will reduce their economic and social problems.

Students who perceive their family functioning as unhealthy are also found to have academic problems. This finding is consistent with the findings of some other related studies which attempt to investigate the relationship between academic success and unhealthy family functioning (Ryan, Solberg, & Brown, 1996; Özgen, 1999). In the light of these findings, counseling centers may provide activities which will enable students to overcome their test anxiety or to develop effective study habits.

Another finding is that students who perceive their family functioning as healthy generally prefer such behaviors as sharing their problems, concentrating on the solutions of the problems, taking professional support. This finding has been supported by some other studies. For example, Budak (1999) has found that as adolescences receive more social support from their families and peers, their problem solving skills improve. Abatay (2001) has also indicated that there is a strong relationship between adolescences' perceptions of their problem solving skills and their family structure. Moreover, the students living away from their families have more problems and tend to use more problem-oriented coping strategies than the ones living with their families (Jordyn, 2003). Students, who are safely attached to their families, have a high level of self-esteem but a low-level of anxiety and perception of loneliness (Leondari & Kiosseoglou, 2000) and use such coping strategies as focusing on problems and seeking social support (Podbury, 2003).

It is also found that the students' perceptions of family functioning differ in terms of the behavior they display when they face a problem. Students who often display dysfunctional coping behaviors (e.g.

smoking, sleeping irregularly, eating irregularly, having an irregular sexual life, preferring loneliness, drinking alcohol, concentrating on the internet, crying unnecessarily, concentrating on watching TV, using drugs) perceive their family functioning as unhealthy.

The findings of the present study are consistent with those of some other studies which have indicated that there is a strong relationship between low academic achievement, beginning smoking, attempts of suicide and problem solving skills of adolescences (Abatay, 2001) and that there is a relationship between adolescences' perception of their family structures and their strategies for coping with stress (Çopur, 1996). In addition, the findings of the present study are compatible with those which have indicated that the students who do not surf on the Web with sexual contents are satisfied with their lives out of the Internet and have healthy relationships with their families and friends (Boies, Cooper, & Osborne, 2004) and that students who are addicted to drugs have taken insufficient and inappropriate support from their families in their childhood (Mustaine & Tewksbury, 2004). By encouraging young people to involve in fine arts, sports and cultural activities, and by holding seminars, conferences and panels, it is possible to help them to avoid bad habits such as smoking, drinking alcohol and drug addiction. Surprisingly, in the present study, students who perceive their family functioning as healthy are found to be doing irregular shopping. What this finding might suggest is that the students consider doing irregular shopping as an effective way for coping with their problems.

The findings of some studies indicate that the social support received from the family has a great influence on a young person's life (Altunbaş, 2002; Banaz, 1992; Beast & Baerveldt, 1999; Elmaci, 2001). These findings seem to be supported by those of the present study which have indicated that whereas the students who perceive their family functioning as healthy share their problems with their family members, those others who perceive their family functioning as unhealthy do not share them with anybody. Considering these findings, it can be argued that young people who conceive their family relations as unhealthy cannot appropriately use professional (i.e. psychiatrists, psychologists, etc.) and non-professional (i.e. peers, family members, etc.) sources around them. Another finding of the

study is that there is not a significant difference between the students' perceptions of family functioning and their preferences of sharing their problems with a psychologist, psychological consultant or psychiatrist. The findings also indicate that the roles and occupational activities of these professionals are not known by the students. An interdisciplinary cooperation seems to be essential in order to help students to use support sources properly.

In the light of the findings of the present study, it might well be argued that following the identification of the students' developmental needs, there is a need to provide them with personal, educational and occupational protecting-preventing mental health services in psychological counseling and guidance centers in the Turkish universities. It also seems to be essential to provide programs which aim to help students, especially the ones who do not receive enough support from their families, to overcome their problems and to develop their problem-solving and social skills in their interpersonal relationships.

Kaynakça/References

- Abatay, G. B. (2001). *K.K.T.C'de yaşayan gençlerin, aile yapısının, sorunlarını algılayışları ve çözüm üretmeleri üzerine etkisinin araştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Albayrak-Kaymak, D. (1997). *Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin rehberlik ve psikolojik danışma gereksinimleri*. IV. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Altunbaş, G. (2002). *Üniversite öğrencilerinin sosyal destek düzeylerinin bazı kişisel özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri ile ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Aslan, H., Gürkan, S., Aslan, O., Aparslan, N. & Cenkseven, F. (1997). Üniversite öğrencilerinde aile ortamındaki stres etkenleri ve stresle başa çıkma yolları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 2, 65-73.
- Aydın, D. (1999). *İlk yıl ODTÜ öğrencilerinde toplumsal ağ, sosyal destek ve psikolojik durum: Boylamsal bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Balci, A. (1997). *Sosyal bilimlerde araştırma. yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: 72TDFO Bilgisayar-Yayıncılık.
- Banaz, M. (1992). *Lise öğrencilerinde sosyal destek kaynakları ve stres ile ruh sağlığı arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Beast, M., & Baerveldt, C. (1999). The relationship between adolescents' social support from parents and from peers. *Adolescence*, 34, 193-201.
- Boies, S. C., Cooper, A., & Osborne, C. S. (2004). Variations in internet-related problems and psychosocial functioning in online sexual activities: Implications for social and sexual development of young adults. *CyberPsychology & Behavior*, 7, 207-230.
- Budak, B. (1999). *Lise öğrencilerinde algılanan sosyal destek düzeyi ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Bulut, I. (1989). *Ruh sağlığının aile işlevlerine etkisi*. Yayınlanmamış doçentlik tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bulut, I. (1990). *Aile Değerlendirme Ölçeği el kitabı*. Ankara: Özgüzelış Matbaası.
- Ciarrochi, J., Wilson, C. J., Deane, F. P., & Rickwood, D. (2003). Do difficulties with emotions inhibit help-seeking in adolescence? The role of age and emotional competence in predicting help-seeking intentions. *Counselling Psychology Quarterly*, 16, 103-120.
- Çopur, F. (1996). *Ana-baba tutum algısının kız öğrencilerinin kullandıkları stresle başa çıkma yollarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Dağ, İ. (1990). *Kontrol odağı, stresle başa çıkma stratejileri ve psikolojik belirti gösterme ilişkileri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Elmacı, F. (2001). *Parçalanmış ve bütünlüğünü koruyan aileye sahip ergenlerin depresyon ve uyum düzeylerinde sosyal desteğin rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Ekşi, H. (2004). Kişilik ve başaçıkma: Başaçıkma tarzlarının durumsal ve eğilimsel boyutları üzerine çok yönlü bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4, 81-98.

- Eryüksel, G. N. (1996). *Anne-baba ve ergen ilişkilerinin problem çözme iletişim becerileri, bilişsel çarpırmalar ve aile yapısı açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Esenay, F. I. (2002). *Üniversite öğrencilerinde sağlık davranışlarının sosyal destek ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gander, M. J. & Gardiner, H. W. (1995). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (Yayına Hazırlayan B. Onur; 2. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Güneri, O.Y., Aydın, G., & Skovholt, T. (2003). Counseling needs of students and evaluation of counseling services at a large urban university in Turkey. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 25, 53-63.
- Harvey, M. (2000). Relationships between adolescent's attachment styles and family functioning. *Adolescence*, 35, 345-356.
- Jordyn, M. (2003). The relationship between the living arrangements of university students and their identity development. *Adolescence*, 38, 267-278.
- Kaygusuz, C. (2002). Üniversite öğrencilerinin problem alanları ve bunların bazı değişkenlerle ilişkileri. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6, 76-86.
- Kazantzis, N., & Flett, R. (1998). Family cohesion and age as determinants of homesickness in university students. *Social Behavior & Personality: An International Journal*, 26, 195-202.
- Lempers, J. D., Clark-Lempers, D., & Simons, R. L. (1989). Economic hardship, parenting and distress in adolescence. *Child Development*, 60, 25-39.
- Leondari, A. & Kiosseoglou, G. (2000). The relationship of parental attachment and psychological separation to the psychological functioning of young adults. *Journal of Social Psychology*, 140, 451-464.
- Lucas, M. (1997). Identity development, career development, and psychological separation from parents: similarities and differences between men and women. *Journal of Counseling Psychology*, 44, 123-132.
- Miller, J. B. & Stubblefield, A. (1993). Parental disclosure from the perspective of late adolescents. *Journal of Adolescence*, 16, 439-455.
- Mustaine, E. E. & Tewksbury, R. (2004). Profiling the druggie lifestyle: Characteristics related to southern college students' use of illicit drugs. *Sociological Spectrum*, 24, 157-189.
- Odacı, H. (2004). Üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma biçimlerinin yalnızlık düzeyleri ile ilişkisi. *3P Dergisi*, 12 (3), 217-224.
- Odacı, H. & Kalkan, M. (2004). Çeşitli stresle başa çıkma teknikleri öğretiminin üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma düzeyleri üzerindeki etkisi. *3P Dergisi*, 12 (2), 125-131.
- Ökte, M. (2001). *Ergenlerde içe dönüklük-dışa dönüklük kişilik özelliği ile aile işlevleri arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Özgen, C. (1999). *Kız ve erkek lise öğrencilerinin kimlik duyguları ve aile alguları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Podbury, D. (2003). Geographical dislocation and adjustment in university students: The impact of attachment, autonomy and coping behaviour on wellbeing. *Australian Journal of Psychology*, 55, 230-234.

- Ryan, N. E., Solberg, V. S., & Brown, S. D. (1996). Family dysfunction, parental attachment, and career search self-efficacy among community college students. *Journal of Counseling Psychology*, 43, 84-89.
- Shek, D. T. L. (2002). Family functioning and psychological well-being, school adjustment, and problem behavior in Chinese adolescents with and without economic disadvantage. *Journal of Genetic Psychology*, 163, 497-502.
- Şakir, A. (1987). *H.Ü. Devlet konservatuarına devam eden 14-18 yaş grubu öğrencilerinin sosyal uyumları ile ana baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taysi, E. (2000). *Benlik saygısı, arkadaşlardan ve aileden sağlanan sosyal destek: Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tan, D. (2000). *Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile denetim odaklarının aile destek düzeyleri ve özlük nitelikleri açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tınaz, D. (1997). *Aile yapısı ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türküm, A. S. (2000). Üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım almaya ilişkin tutumları ve kendini açma eğilimleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 205-220.
- Türküm, A. S. (2001). Stresle başa çıkma biçimi, iyimserlik, bilişsel çarpıtma düzeyleri ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiler: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 1-16.
- Uzman, E. (2004). Sosyal destek düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 15, 110-121.
- Yeşilyaprak, B. (1989). *Anne-baba tutumlarının kişilik gelişimi üzerindeki etkisine ilişkin bir araştırma*. 6. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Seminer Kitabı. Ankara: YA-PA Yayınları.
- Yılmaz, N. E. (1993). *Üniversite öğrencilerinde stres düzeyleri, psikopatoloji ve stresle başa çıkma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.